

Anu Mutanen

28.9.2018

VN/4332/2018
VN/4332/2018-OM-8

Valtiovarainministeriölle

Lausuntopyyntönnä 16.8.2018, VM115:00/2016

Lausunto poikkeusoloihin varautumista rahoituslalla koskevan lainsäädännön tarkistamisesta laaditusta työryhmämuistiosta

Yleistä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa poikkeusoloihin varautumista rahoituslalla koskevan lainsäädännön tarkistamista valmistelleen työryhmän työryhmämuistiosta (Varautumisvelvollisuutta rahoituslalla koskevan sääntelyn tarkistaminen. Työryhmämuistio. Valtiovarainministeriön julkaisu – 23/2018). Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Työryhmän ehdotukset on laadittu hallituksen esityksen muotoon (hallituksen esitysluonnos eduskunnalle poikkeusoloihin varautumista rahoitusmarkkinoilla koskevan lainsäädännön uudistamisesta). Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, maksulaitoslakia, sijoitusrahastolakia, sijoituspalvelulakia, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia sekä arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia. Lisäksi säädettäisiin uusi laki rahoitusmarkkinoiden häiriöhallinnan yhteistyöryhmästä. Muutosten tavoitteena on varmistaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisten rahoitusmarkkinapalveluiden jatkuvuus myös häiriö- ja kriisitilanteissa.

Oikeusministeriöllä ei ole ollut edustajaa työryhmässä. Työryhmän työn osana laadittiin erillinen arviomuistio ehdotettavan sääntelyn yhdenmukaisuudesta EU-oikeuden kanssa. Oikeusministeriön edustaja on osallistunut muistion laadintaan, eikä ministeriöllä ole tältä osin huomautettavaa.

Anu Mutanen

28.9.2018

VN/4332/2018

VN/4332/2018-OM-8

Normaaliolojen vakavat häiriötilanteet ja niiden suhde poikkeusoloihin

Viranomaisten varautumisvelvollisuus poikkeusoloihin perustuu oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvaan valmiuslakiin (1552/2011). Esitysluonnoksessa on käyty läpi ja otettu huomioon asian kannalta olennainen valmiuslain sisältö esimerkiksi asetuksenantovaltuuksiin liittyen. Lisäksi esitysluonnoksessa käydään läpi valmiuslain mukainen poikkeusolokäsitelä. Lakiehdotuksissa käytetään poikkeusolojen käsitettä, mutta rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmää koskevassa lakiehdotuksessa viitataan myös normaaliolojen häiriötilanteisiin. Lakiehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa puolestaan viitataan paikoitellen säädöstekstistä poiketen myös muihin häiriöolosuhteisiin kuin poikkeusoloihin (esimerkiksi 4. lakiehdotus, 8 §). Kaikkiaan esitysluonnoksen perusteluteksteissä poikkeusolojen ohella viitataan monessa kohtaa normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden käsitteeseen (myös ”vakava häiriötilanne”, ”vakava yhteiskunnallinen häiriötilanne”, ”normaaliolojen häiriötilanne”, ”häiriötilanne” ja ”poikkeusolojen häiriötilanne”). Viimeksi mainittua käsitettä tai sen synonyymeja ei kuitenkaan oikeusministeriön havaintojen mukaan esitysluonnoksessa määritellä, vaikka esimerkiksi perustettavaksi ehdotettavan uuden rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmän tehtävien määrittely nojattaisiin osaltaan tähän käsitteeseen (7. lakiehdotus, 2 §).

Käsitteiden käytön tulisi olla esityksessä yhdenmukaista ja perustelujen tulisi vastata ehdotettavaa sääntelyä. Esityksessä olisi myös syytä määritellä, mitä normaaliolojen vakavilla häiriötilanteilla tarkoitetaan. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi käydä läpi, miltä osin sääntelyn on tarkoitettu ulottuvan valmiuslaissa säädetyn poikkeusolokäsitteen alan ulkopuolelle, normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä ehdotettavan lain 4 §:ssä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mitä 1 momentissa tarkoitettujen salassapidon estämättä luovutettavat tiedot voisivat olla. Mikäli tällaiset tiedot voisivat pitää sisällään arkaluonteisia tietoja ja/tai henkilötietoja, tulisi näiltä osin ottaa huomioon Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679) ja parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä oleva tietosuoja-laki (HE 9/2018 vp) sekä asiaa koskeva perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö (ks. PeVL 14/2018 vp, ks. myös esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2–3, PeVL 19/2012 vp, s. 4, ja niissä viitatu lausunnot).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Anu Mutanen

28.9.2018

VN/4332/2018
VN/4332/2018-OM-8

Rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä ehdotettavan lain 4 §:n 2 momentin osalta jää epäselväksi, soveltuisiko yhteistoimintaryhmän jäseneen viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 35 § salassapitovelvollisuuden rikkomisesta. Mainitun rangaistussäännöksen soveltumisesta on tehtävä selkoa asian jatkovalmistelussa. Tarpeen mukaan rangaistussäännökseen tulisi myös viitata tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevassa säännöksessä.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitysluonnoksessa on kysymys varautumisvelvollisuutta koskevan voimassa olevan sääntelyn täsmentämisestä ja osin sen soveltamisalan laajentamisesta eräisiin rahoitusmarkkinoilla toimiluvanvaraista toimintaa harjoittaviin yrityksiin. Nykyinen sääntely on säädetty keskeisiltä osiltaan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (ks. PeVL 15/2016 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 6/2009 vp, PeVL 28/2008 vp, PeVL 57/2002 vp).

Suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa esitysluonnokseen sisältyvien lakiehdotusten säännöksiä arvioidaan perustuslain 2 §:n 3 momentin, 15 §:n 1 momentin, 18 §:n 1 momentin, 80 §:n 1 ja 2 momentin sekä 81 ja 87 §:n valossa. Säännösten perustuslainmukaisuuden arvioinnissa on otettu huomioon perusoikeuksien rajoitusedellytykset (PeVM 25/1994 vp, s. 5) ja asiassa olennainen perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö, ja valtiosääntöoikeudellinen arviointi on tehty mainittujen säännösten osalta asianmukaisesti.

Säätämisyjärjestysperusteluissa tuodaan esille, että sääntelyllä turvattaisiin useiden perusoikeuksien toteutumista. Yksilöimättä kuitenkin jää se, mihin perusoikeuksiin tällä viitataan. Lisäksi rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä annettavan lakiehdotuksen 4 §:ää tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta ei arvioida perustuslain 10 §:n 1 momentin ja sitä koskevan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön kannalta. Myöskään ehdotetun sääntelyn suhdetta EU:n tietosuojasetukseen ei käydä läpi. Esityksen perustuslakijaksoa tulisi täydentää näiltä osin.

Lisäksi esitysluonnoksesta puuttuu ehdotettavan yhteistyöryhmän organisatorisen luonteen arviointi (ks. esim. PeVL 21/2002 vp, s. 2), ja tällainen selvitys perustuslainmukaisuusarviointeineen tulisi sisällyttää esitykseen. Mikäli yhteistyöryhmä katsotaan julkisen hallinnon ulkopuoliseksi toimielimeksi, tulisi yhteistyöryhmästä ehdotetun sääntelyn

Anu Mutanen

28.9.2018

VN/4332/2018
VN/4332/2018-OM-8

olla perustuslain 124 §:n mukaista. Valtionhallinnon toimielimen sääntelyä tulisi puolestaan arvioida perustuslain 119 §:n 2 momentin valossa.

Muut huomiot

Oikeusministeriö suosittelee lopuksi, että valtiovarainministeriö käyttäisi lausuntopalvelu.fi-sivustoa lausuntoja vastaisuudessa pyytäessään.

Osastopäällikön sijainen, lainsäädäntöjohtaja

Tuula Majuri

Erityisasiantuntija

Anu Mutanen

Liitteet -

Jakelu VM Valtiovarainministeriö
VM Valtiovarainministeriö, Annukka Rönkä

Tiedoksi

Asiakirjan kansilehti

Asiakirjan tunniste

VN/4332/2018-OM-8

Asiakirjan MD5 tiiviste

33fd54003b7f1edeaa481657c1f4ae9e

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja	Allekirjoituspäivämäärä	Varmenteen myöntäjä
Anu Mutanen	2018-10-12T07:59:34	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Tuula Majuri	2018-10-12T13:15:51	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK